

REGERINGSKANSLIET

Rådspromemoria

2014-09-29

Justitiedepartementet

DOM-enheten

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den
9-10 oktober i Luxemburg

Dagordningspunkt 14

Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden

Dokument: interinstitutionellt ärende 2013/0407 (COD)
Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet

Tidigare dokument: Fakta-PM Justitiedepartementet 2013/14:FPM35

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: -

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Justitieutskottet 2014-01-30 (information)

Bakgrund

Europeiska kommissionen har den 27 november 2013 föreslagit ett paket med processuella rättigheter för att ytterligare stärka rättssäkerhets- garantierna för enskilda i straffrättsliga förfaranden. En del av paketet avser det nu aktuella direktivet som rör vissa aspekter av oskuldspresumtionen och rätten att närvara vid en domstolsförhandling.

I direktivet läggs ett antal minimiregler fast. Förslaget behandlar frågor om bl.a. offentliga uttalanden om skuld före fällande dom, bevisbörda och beviskrav, rätt att inte vittna mot sig själv och rätt att tåga. Vidare föreslås bestämmelser om rätt att närvara vid sin egen rättegång, om rätt till förnyad prövning och om rättsmedel.

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp inleddes i juli. Målsättningen från ordförandeskapet är att nå en överenskommelse om en allmän inriktning i rådet i december 2014. Förslaget behandlas nu i rådet i form av en riktlinjedebatt angående frågor om bevisbörda och beviskrav.

Rättslig grund och beslutsförfarande

I förslaget anges som rättslig grund artikel 82 (2) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, artikel 294 FEUF. Förfarandet innebär att både rådets och Europaparlamentets godkännande krävs för att förslaget till direktiv ska antas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Åtgärder för att stärka misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter förbättrar förutsättningarna för det rättsliga samarbetet. Sverige, som drev frågan om processuella rättigheter i straffrättsliga förfaranden under det svenska ordförandeskapet hösten 2009, välkomnar åtgärder på detta område.

Sverige menar att tillämpningsområdet för direktivet bör vara detsamma som för tidigare direktiv. Det är viktigt att direktivet inte inkräktar på grundläggande principer i medlemsstaternas processuella system. Sverige bör bevaka att möjligheterna att lägga fram bevisning i en rättegång inte begränsas, och inte heller domstolens möjlighet att fritt få värdera bevisningen (den fria bevisprövningens princip).

Europaparlamentets inställning

Förslaget har ännu inte behandlats i Europaparlamentet.

Förslaget

Ordförandeskapet har aviserat att man avser att föra upp en fråga rörande bevisbörda och beviskrav för en riktlinjedebatt i rådet. Den föreslagna artikeln innebär att medlemsstaterna ska säkerställa att bevisbördan för en tilltalad eller misstänkt persons skuld ligger på åklagaren. Medlemsstaterna ska dock under vissa förutsättningar kunna använda sig av presumtioner, som innebär att en tilltalad eller misstänkt person i vissa situationer kan ha ett straffrättsligt ansvar utan att detta måste bevisas av åklagaren.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Förslaget kan komma att påverka svensk processrätt. Det är dock för tidigt att uttala sig om omfattningen.

Ekonomiska konsekvenser

Eventuella ekonomiska konsekvenser till följd av förslaget bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.